

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของภาคธุรกิจต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ ปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการแสดงบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ ที่มีฐานะเป็นภาคส่วนหนึ่งของท้องถิ่นจึงต้องมีบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคที่มาจากการเมืองท้องถิ่นและปัจจัยส่วนตัวต่อการประกอบธุรกิจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากร 3 กลุ่ม ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยแต่ละกลุ่มคำนึงถึงความเหมาะสมของเงื่อนไข ตำแหน่งหน้าที่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ความสนใจในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีบุคคลที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์แสดงความเห็น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กรรมการบริษัทในจังหวัดอำนาจเจริญ

1. นายธีระพล จิ่ววัฒนาภรณ์ กรรมการบริษัท โตโยต้าอำนาจเจริญ จำกัด
2. นางอารี กิเลนทอง กรรมการบริษัท เอกอุดมชัยญกิจ จำกัด
3. นายสุรชัย เสงี่ยมศักดิ์ กรรมการบริษัท คชาพรรณ จำกัด
4. นายชาญณรงค์ คณาเสน กรรมการบริษัท อำนาจยูเนี่ยนไรซ์ จำกัด
5. นางพรทิพย์ ตั้งตระกูลวงศ์ กรรมการบริษัท ชาลิตรวมวัสดุ จำกัด
6. นายไกรรัฐ พูลจิตร กรรมการบริษัท พูลจิตรฟาร์ม จำกัด
7. นายณรินทร์ธร สำราญสุข กรรมการบริษัท แป้งมันอำนาจเจริญ จำกัด
8. นายอรินทร สุกข์มปิยะา กรรมการบริษัท ศรีสุกลาภการผลิตและบริการ จำกัด
9. นายคชาวุธ บุญเสรีฐ กรรมการบริษัท เค.วี.พี.อำนาจเขตคอม จำกัด
10. นางสาวทิววรรณ พุยมูลตรี กรรมการบริษัท อำนาจเจริญน้ำมันปาล์ม จำกัด
11. นางพ้องพรรณ เสงี่ยมศักดิ์ กรรมการบริษัท สุรชัยอำนาจปิโตรเลียม จำกัด
12. นางสาวจินดาหรรษา วาจิตร กรรมการบริษัท แอล.เจ.ดี.เอ็มเมอร์ล จำกัด
13. นายอชิวัฒน์ ตั้งตระกูลวงศ์ กรรมการบริษัท 14 กรกฏา จำกัด
14. นายวิโรจน์ ตั้งตระกูลวงศ์ กรรมการบริษัท บุญยาการสร้าง จำกัด
15. นางสาวศศิธร บุตตะ กรรมการบริษัท ศรีดาราทัวร์ จำกัด

16. นายเชิษฐวิชัย รัตนบุญเสริฐ กรรมการบริษัท เควีพี ออโต้เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด
17. นายสิทธิชัย มาสวิมล กรรมการบริษัท เอกชัยอานาจเจริญ (2005) จำกัด
18. นายวิทยา ปัตตะณี กรรมการบริษัท เกรท แอปไพร์ซัล จำกัด
19. นางรุจิรี วีระ กรรมการ บริษัท สกอต ไทย ฟาร์ม จำกัด
20. นางฐนันท์ ถาวรีย์ฉิษฐกุล กรรมการบริษัท อานาจชัยศิริธุรกิจ จำกัด

กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอำนาจเจริญ

1. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด นายแพทย์ชัยพร ทองประเสริฐ
2. นายกเทศมนตรีเมืองอำนาจเจริญ นายศักดิ์ชัย ตั้งตระกูลวงษ์
3. ประธานสภาเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ นายพรเทพ ชูปาวา

กลุ่มที่ 3 ข้าราชการส่วนท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ

1. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ นายสมหมาย กอบแก้ว
2. ปลัดเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ นายสมสิทธิ์ จิตหาญ

1. สรุปผลการวิจัย

การเก็บข้อมูลครั้งนี้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา การค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในฐานะเป็นนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดอำนาจเจริญ ที่มีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนจัดตั้ง แก้ไขเพิ่มเติมและเลิกบริษัท การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในฐานะเป็นนายทะเบียนหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญที่เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการหอการค้าจังหวัดและเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีกับสมาชิกหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดอำนาจเจริญที่ให้ความร่วมมือในการณรงค์เพื่อกิจกรรมทางการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น การสอบถามความเห็นเพิ่มเติมจาก 1) นายพงษ์ศักดิ์ ตั้งตระกูลวงษ์ ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ 2) นายสมพร สีหาวงษ์ ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดอำนาจเจริญ การสอบถามความเห็นจาก 1) นายปริญญา นากลาง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอำนาจเจริญ 2) นายไมตรี ไหว้พรหม หัวหน้างานพรรคการเมือง พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.ก.ต.ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ และการสอบถามความเห็นจากกรรมการบริษัทที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 1) นายมานิต จงจิตต์เวชกุล กรรมการบริษัท เอ็นพีเอ็น มอเตอร์ จำกัด 2) นางชุดิมา สีหาวงษ์ กรรมการบริษัท เอสพี โมโตครอส อำนาจเจริญ จำกัด มาประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับการได้รับความเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษารวม 3 กลุ่มจำนวน 25 คน ซึ่งทำให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอต่อการนำมาอธิบายโดยสรุปได้ ดังนี้

1.1 บทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการศึกษาวิจัยในส่วนของบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งปรากฏไว้รวม 5 บทบาท ประกอบด้วย 1) บทบาทด้านการเลือกตั้งในท้องถิ่น 2) บทบาทด้านการกำหนดนโยบาย แผนงาน งานและโครงการในท้องถิ่น 3) บทบาทด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลในท้องถิ่น 4) บทบาทด้านการให้ความรู้ประชาชนเพื่อการพัฒนาทางการเมืองในท้องถิ่น และ 5) บทบาทด้านการรณรงค์เชิญชวนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่น โดยปรากฏผลการศึกษาที่สรุปได้ ดังนี้

ประการที่ 1 ที่กล่าวถึงบทบาทด้านการเลือกตั้งในท้องถิ่น เป็นกรณีของการลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งในท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่าภาคธุรกิจในท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทด้านการลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งท้องถิ่น แต่มีเฉพาะบางกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับเหมาก่อสร้างที่มีบทบาทด้านนี้อย่างมาก อาจเกี่ยวเนื่องไปในเรื่องของผลประโยชน์จากท้องถิ่นที่จะได้รับซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจท้องถิ่นที่เป็นส่วนน้อย โดยกลุ่มธุรกิจท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่าธุรกิจของตนเองไม่ได้อาศัยการเมืองท้องถิ่นเพื่อหาผลประโยชน์ ขณะเดียวกันกลุ่มกรรมการบริษัทที่ศึกษาให้ความเห็นไปถึงการให้ความสำคัญกับการประกอบธุรกิจของตนเองมากกว่า ประกอบกับการที่กฎหมายท้องถิ่นจำกัดไว้มิให้เป็นคู่สัญญากับท้องถิ่น ดังนั้นหากต้องเข้าไปแสดงบทบาทในด้านนี้ก็ต้องละทิ้งธุรกิจของตนเองด้วยการลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทเสียก่อน ซึ่งมีอาจทำเช่นนั้นได้เพราะหากไม่ควบคุมกำกับดูแลธุรกิจอย่างใกล้ชิดแล้วนั้น ก็จะมีผลกระทบต่อการลงทุนประกอบธุรกิจอย่างมาก กลุ่มกรรมการบริษัทส่วนใหญ่จึงไม่มีบทบาทด้านนี้ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและข้าราชการท้องถิ่นที่เห็นว่าคงมีแต่เฉพาะกลุ่มธุรกิจรับเหมาก่อสร้างที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทนี้ จึงสรุปได้ว่าภาคธุรกิจในท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทด้านนี้แต่อย่างใด

ประการที่ 2 ที่กล่าวถึงบทบาทด้านการกำหนดนโยบายในท้องถิ่น มีผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภาคธุรกิจท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านนี้อย่างมาก อธิบายได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 87 (1) (2) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ผู้นำการบริหารท้องถิ่นจึงควรต้องรับฟังความคิดเห็นโดยการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการอย่างแท้จริง จากบทบัญญัติดังกล่าวภาครัฐจึงต้องเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจท้องถิ่นเข้าร่วมกำหนดนโยบาย แผนงาน งานและโครงการในท้องถิ่นได้ ขณะที่ภาคธุรกิจในท้องถิ่นส่วนใหญ่ก็มีความรู้ความสามารถประสบการณ์ความถนัดในด้านเศรษฐกิจที่ดีกว่าภาคส่วนอื่น ซึ่งเป็นผลที่ทำให้ภาคธุรกิจในท้องถิ่นสามารถแสดงบทบาทด้านนี้ได้เป็นอย่างดี

ประการที่ 3 กล่าวถึงบทบาทด้านการติดตามตรวจสอบในท้องถิ่น ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่มีบทบาทด้านนี้แต่อย่างใด อธิบายได้ว่าแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 87 (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และภาครัฐก็ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยที่ภาครฐกิจในท้องถิ่นจะเข้าร่วมเป็นรูปของคณะกรรมการในการตรวจสอบก็ตาม แต่กลับไม่มีการแสดงบทบาทด้านนี้ได้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร คงเป็นเพราะความสัมพันธ์เครือข่ายเชิงอุปถัมภ์ โดยภาครฐกิจในท้องถิ่นให้ความเห็นว่าคงต้องเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น ปปช.หรือ สดง. เป็นต้น ซึ่งมีการใช้อำนาจรัฐในการติดตามตรวจสอบได้ดีกว่าภาครฐกิจในท้องถิ่น ประกอบการที่ภาครฐกิจในท้องถิ่นต้องทำการค้าในท้องถิ่นจึงไม่สมควรที่จะไปสร้างปัญหาความขัดแย้งกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเกรงว่าจะมีปัญหาเป็นผลกระทบต่อการทำธุรกิจของตนเอง จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่มีบทบาทด้านการติดตามตรวจสอบในท้องถิ่นแต่อย่างใด

ประการที่ 4 ที่กล่าวถึงบทบาทด้านการให้ความรู้ประชาชนเพื่อการพัฒนาทางการเมืองในท้องถิ่น ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่มีบทบาทด้านนี้แต่อย่างใด อธิบายได้ว่า ภาครฐกิจในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีเฉพาะความรู้ความสามารถประสบการณ์ความถนัดในด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคมการเมือง ปัจจัยหนึ่งก็คือ การที่ไม่มีความรู้ด้านการเมืองท้องถิ่นเพียงพอที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ ส่วนปัจจัยสอง คือ จะต้องควบคุมดูแลธุรกิจอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้สูญเสียชีวิตได้ ขณะที่ประชาชนในท้องถิ่นมิได้ยอมรับว่าภาครฐกิจท้องถิ่นจะให้ความรู้ได้ดีกว่านัการเมืองท้องถิ่นและบทบาทด้านนี้อาจทำให้ภาครฐกิจในท้องถิ่นต้องได้รับโทษจากความไม่เป็นกลางอีกด้วย จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่มีบทบาทด้านนี้เท่าที่ควร

ประการที่ 5 ที่กล่าวถึงบทบาทด้านการรณรงค์เชิญชวนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่น ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่มีบทบาทด้านนี้แต่อย่างใด ซึ่งอธิบายได้ว่าการที่ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่แสดงบทบาทด้านนี้มีสาเหตุมาจากภาครฐกิจในท้องถิ่นให้ความสำคัญแต่การอยู่รอดของธุรกิจตนเอง ประกอบกับเหตุผลหนึ่งที่แสดงออกถึงความคิดเห็นที่ไม่มีบทบาทในด้านนี้เนื่องจากความเห็นว่าทำให้ต้องสูญเสียเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นและเสียค่าใช้จ่าย แต่ภาครฐกิจในท้องถิ่นเห็นว่าถ้าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ต่อเมื่อมีผู้ที่ตนเองให้การสนับสนุนอยู่หรือสามารถใช้ปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้ ขณะที่ภาครฐกิจในท้องถิ่นมีความเห็นว่าบทบาทด้านนี้ควรเป็นหน้าที่ของภาครัฐเพราะมีบุคลากรมีงบประมาณในการดำเนินการ ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาครฐกิจในท้องถิ่นไม่มีบทบาทด้านนี้แต่อย่างใด

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการวิจัยในส่วนของ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญแบ่งปัญหาออกได้ 3 ประการคือ 1) ปัญหาจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ 2) ปัญหาจากความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในท้องถิ่นและ 3) ปัญหาจากความไม่พร้อมของภาคธุรกิจในท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น สรุปผลการอธิบายได้ ดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ เนื่องจากภาคธุรกิจในท้องถิ่นกับนักการเมืองท้องถิ่นต่างก็มีความสัมพันธ์กันหลายระดับชั้น นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นคือความสัมพันธ์ทางสายโลหิต (แบบเครือญาติ) หมายถึง นักธุรกิจในท้องถิ่นผันตัวเองมาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นด้วยการลาออกจากการเป็นเจ้าของธุรกิจแล้วเปลี่ยนไปให้คนในครอบครัวเข้าไปทำธุรกิจแทนตน จากนั้นจึงได้ลงสู่การเมืองท้องถิ่น หรือการที่คนในครอบครัวที่ประกอบธุรกิจมีฐานะดีส่งสมาชิกในครอบครัวให้เข้าสู่การเมืองท้องถิ่น เมื่อได้เป็นนักการเมืองท้องถิ่นแล้วจึงก่อเป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ต่อกันไปตลอดเวลา หรือกรณีความสัมพันธ์ที่สมาชิกของนักการเมืองท้องถิ่นไปแต่งงานกับสมาชิกของนักธุรกิจในท้องถิ่นจึงก่อเป็นความสัมพันธ์แบบขยายวงส์ (แบบแต่งงาน) และได้กลายมาเป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ต่อกัน หรือกรณีที่เป็นเพื่อนร่วมนักเรียนชั้นประถม เพื่อนร่วมมหาวิทยาลัยต่อมาเมื่อฝ่ายหนึ่งได้เป็นนักการเมืองท้องถิ่นจึงเป็นความสัมพันธ์แบบเพื่อนร่วมสถาบันเดียวกัน กลายมาเป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ต่อกัน เป็นต้น ดังนั้น ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์จึงเกิดได้ทั่วไปในสังคมมนุษย์เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกันและสามัญสำนึกของมนุษย์ต้องมีการเอารัดเอาเปรียบต่อกันตลอดเวลาไม่มากก็น้อย จึงไม่มีความผิดปกติแต่อย่างใดที่ภาคธุรกิจในท้องถิ่นจะมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับภาคการเมืองท้องถิ่น เช่น ความสัมพันธ์เชิงบริหาร ความสัมพันธ์เชิงทุน ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร กรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นที่เทศบาลตำบลห้วยฉัตร เป็นต้น โดยการศึกษาพบว่า กลุ่มกรรมการบริษัทที่ได้ศึกษาให้ความเห็นว่า ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่นเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนักการเมืองท้องถิ่นและข้าราชการท้องถิ่นที่เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นเช่นกัน

ประการที่ 2 ปัญหาจากความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในท้องถิ่น เนื่องจากกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมดแสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า การที่ภาคธุรกิจในท้องถิ่นมีความขัดแย้งกับภาคการเมืองท้องถิ่นแล้วนั้น จะมีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นอย่างมากเพราะทำให้การทำหน้าที่ในสภาเทศบาล หรือสภา อบจ.หรือ สภา อบต. หากภาคธุรกิจใน

ท้องถิ่นแบ่งกลุ่มธุรกิจออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ให้การสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นฝ่ายหนึ่ง และกลุ่มที่ 2 ให้การสนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อไม่สามารถตกลงในการจัดสรรผลประโยชน์ให้ได้อย่างเสมอภาคกันแล้วนั้น จะก่อความขัดแย้งกันในสภาและนอกสภา เช่นกรณีเทศบาลตำบลเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลก ที่มีความขัดแย้งระหว่างผู้รับเหมา กับนักการเมืองท้องถิ่นจนถึงขั้นลอบวางเพลิงที่ว่าการอำเภอเนินมะปราง และกรณีของการฟ้องคดีศาลปกครองของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นต้น ผลแห่งความขัดแย้งในส่วนของการทำหน้าที่ของสภาท้องถิ่นจะส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสมาชิก สภาเทศบาล สภา อบจ. สภา อบต. เพราะเมื่อมีเรื่องที่สำคัญก็ไม่สามารถผ่านการลงมติไปได้หรือจะมีข้อทักท้วงท้วงติงตลอดเวลา ทำให้เรื่องไปค้างการพิจารณาในสภาจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นทำให้ต้องล่าช้าออกไปจนประชาชนในท้องถิ่นต้องขาดโอกาสและทำให้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน ในส่วนของนอกสภาความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับนักธุรกิจในท้องถิ่นกลับไปสร้างปัญหาให้กับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ข้าราชการต้องรับเรื่องร้องเรียนที่มาจากความขัดแย้งจำนวนมาก หน่วยงานตรวจสอบก็ต้องลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบตามที่มีการร้องเรียน ทำให้ภาครัฐต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาโดยไม่จำเป็นที่จะต้องสูญเสียไปและที่สำคัญคือขวัญกำลังใจความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของข้าราชการและบุคคลในครอบครัวที่อาจได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่นอีกด้วย ดังนั้น กลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นว่า ความขัดแย้งของภาคธุรกิจในท้องถิ่นและภาคการเมืองท้องถิ่นเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น

ประการที่ 3 ปัญหาจากความไม่พร้อมของภาคธุรกิจในท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากการศึกษาภูมิหลังส่วนตัวและภูมิหลังทางธุรกิจของกรรมการบริษัทที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ไม่สำเร็จการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ จะจบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม และการก่อสร้าง เป็นต้น ขณะเดียวกันกรรมการบริษัทที่ศึกษาเริ่มจัดตั้งบริษัทได้ไม่นานเท่าที่ควร ที่สำคัญคือ การที่ต้องเป็นกรรมการบริษัทเพียงคนเดียวอีกด้วยจึงต้องดูแลควบคุมกำกับทั้งการดำเนินงานและพนักงานบริษัท เช่น กรณีของนายธีระพล จึงวิวัฒนาภรณ์ กรรมการบริษัท โตโยต้าอำนาจเจริญ จำกัด จบการศึกษาศรีวิชัยวิทยาทานทางด้านวิศวกรรมไฟฟ้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นกรรมการบริษัทเพียงคนเดียวที่ต้องควบคุมทุกอย่างภายในบริษัท หรือนางสาวจินดาหรรษา วาจิตร กรรมการบริษัท แอล.เจ.ดี.เอ็ม.เมอร์ล จำกัด แม้จะจบการศึกษาปริญญาโทด้านรัฐศาสตร์ แต่ก็เป็นกรรมการบริษัทเพียงคนเดียวที่ต้องรับผิดชอบธุรกิจโรงแรมและร้านขายเพชรทองในตลาดเทศบาลเมืองอำนาจเจริญอีกด้วย หรือนางผ่องพรรณ เสงี่ยมศักดิ์ กรรมการบริษัท สุรัชย์อำนาจปิโตรเลียม จำกัด จบการศึกษาศรีวิชัยวิทยาทานทางด้านวิทยาศาสตร์และเป็น

กรรมการเพียงคนเดียวที่ต้องควบคุมสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งหากวิเคราะห์จาก ภูมิหลังส่วนตัว ภูมิหลังทางธุรกิจ ทำให้ได้รับผลการสัมภาษณ์ของกลุ่มกรรมการบริษัทที่ศึกษา ที่ให้ความเห็นว่า ไม่มีความพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและข้าราชการท้องถิ่นที่แสดงความคิดเห็นว่า ภาคธุรกิจในพื้นที่ไม่มีความพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น โดยที่ ปัญหาน่าจะมาจากทางด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเวลาและค่าใช้จ่าย ที่ภาคธุรกิจในพื้นที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจความถนัดในอาชีพหรือไม่มีประสบการณ์ ซึ่งการที่ภาคธุรกิจในพื้นที่ไม่มีความพร้อมทำให้มีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น

1.3 แนวทางแก้ไขในการดำเนินบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการวิจัยในส่วนของแนวทางแก้ไขการดำเนินบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งออกได้เป็น 3 ประการ ประกอบด้วย 1) แนวทางแก้ไขความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ 2) แนวทางแก้ไขความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในพื้นที่ และ 3) แนวทางแก้ไขความไม่พร้อมของภาคธุรกิจในพื้นที่ที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น โดยมีผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

ประการที่ 1 แนวทางแก้ไขความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ สามารถอธิบายได้ว่า ควรให้ภาคธุรกิจในพื้นที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นบนพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นลำดับแรก ขณะที่การประสานความร่วมมือต่อกันภายในท้องถิ่นของภาคธุรกิจในพื้นที่ต้องเปิดเผยรายละเอียดวิธีการพร้อมทั้งให้มีการตรวจสอบได้ง่าย และสะดวกหากภาคธุรกิจในพื้นที่ให้ความร่วมมือกันในการถูกตรวจสอบและยึดถือประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับ อีกอย่างหนึ่งต้องให้นักธุรกิจในพื้นที่ลดความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ลงไปหรืออย่าใช้ความเป็นเครือญาติทางใดทางหนึ่งเพื่อเป็นการแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ หากทำได้แล้วการแสวงหาผลประโยชน์จากท้องถิ่นก็จะลดลงไป การพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญก็จะมีการพัฒนาที่มากขึ้นกว่าเดิม

ประการที่ 2 แนวทางแก้ไขความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในท้องถิ่น อธิบายได้ว่า ควรสร้างให้ภาคการเมืองท้องถิ่นและภาคธุรกิจในท้องถิ่นเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองและต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบทางราชการโดยเคร่งครัด หากมีมาตรการทางกฎหมายเคร่งครัดมากขึ้น และนักการเมืองท้องถิ่นก็มีจริยธรรมทางการเมืองและนักธุรกิจในท้องถิ่นมีจริยธรรมทางการค้า โดยนักการเมืองท้องถิ่นต้องยึดถือสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนก่อนที่จะได้รับการเลือกตั้ง เมื่อได้รับการเลือกตั้งก็ควรเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของ

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นด้วยว่ามีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้นทุกด้าน ขณะที่ภาคธุรกิจในพื้นที่ก็ควรเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเช่นกัน กล่าวคือ ภาคธุรกิจในท้องถิ่นมีฐานะการเงินดีกว่าภาคส่วนอื่นอยู่แล้ว จึงควรลดการเข้าไปแสวงหาประโยชน์หรือเข้าไปแทรกแซงหรือก้าวก่ายฝ่ายข้าราชการท้องถิ่นและฝ่ายการเมืองท้องถิ่น ภาคธุรกิจในท้องถิ่นไม่ควรสร้างความขัดแย้งเพราะเรื่องของผลประโยชน์ด้วยการแบ่งเป็นกลุ่มธุรกิจแล้วคอยที่จะขัดขวางกระบวนการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ควรสร้างความสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่ความรับผิดชอบท้องถิ่นร่วมกันเพื่อบูมสู่การพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้ยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้ลดปัญหาความขัดแย้งด้านนี้ลงได้อย่างมาก

ประการที่ 3 แนวทางแก้ไขความไม่พร้อมของภาคธุรกิจในท้องถิ่นที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น อธิบายได้ว่า ภาครัฐควรพัฒนาให้ภาคธุรกิจในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติภายในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องแล้ว ซึ่งน่าจะมีผลดีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้ดีขึ้นด้วย พร้อมทั้งควรให้การส่งเสริมสนับสนุนภาคธุรกิจในท้องถิ่นให้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นต่อเนื่อง เพราะภาคธุรกิจในท้องถิ่นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่มากกว่าแต่อาจมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือมีความเข้าใจที่สับสน เช่น ระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่น ดังนั้นภาครัฐก็ควรส่งเสริมให้ภาคธุรกิจในท้องถิ่นนำเอาความรู้ความสามารถศักยภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและที่สำคัญภาครัฐควรสนับสนุนจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนในกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในบางรายการหรือบางอย่างเพื่อมิให้ภาคธุรกิจในท้องถิ่นต้องรับภาระค่าใช้จ่ายฝ่ายเดียว ซึ่งหากภาคธุรกิจในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองท้องถิ่นในเรื่องกฎหมายท้องถิ่นที่ถูกต้องแล้วก็จะไม่เกิดปัญหาใด ขณะที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความพร้อมมากขึ้นก็จะเป็นประโยชน์และเมื่อได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐก็จะทำให้ภาคธุรกิจในท้องถิ่นมีความพร้อมต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

2. อภิปรายผล

2.1 บทบาทของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น

บทบาทของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นทั้ง 5 ประการ มีความสอดคล้องตรงกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองและพัฒนาทางการเมืองของ ลูเซียน พาย (Lucian W.Pye อ้างใน สุจิต บุญบงการ 2550: 8-9) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของทุกภาคส่วนที่ต้องให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นการขยายการมีส่วนร่วมที่แต่

เดิมจำกัดอยู่แต่ชนชั้นนำตามแบบสังคมจารีตประเพณีมาสู่มวลชน โดยเห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทุกภาคส่วนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะเดียวกันในการพัฒนานั้นต้องมีความเกี่ยวพันกันแทบทุกด้านของสังคมเพราะการพัฒนากับความเจริญทันสมัย (Modernization) เกิดขึ้นโดยมีอิทธิพลที่รับจากภายนอกของสังคมและส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมภายใน การที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของสังคมภายในได้ก็คือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจกับสภาพทางสังคมการเมืองจะต้องให้มีความหมายในทิศทางเดียวกันและต้องเป็นไปอย่างผูกพันซึ่งกันและกันอีกด้วย พาย จึงเสนอให้พิจารณาองค์ประกอบของการพัฒนาทางการเมืองไว้รวม 3 ประการ ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกัน (Equality) คือ ความเท่าเทียมกันนี้มีได้หมายแต่ความเท่าเทียมกันตามกฎหมายหรือสิทธิเท่าเทียมกันทางการเมืองของประชาชนเท่านั้นแต่ยังรวมความถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในระบบประชาธิปไตยและระบบเผด็จการ

2. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) คือ ความสามารถในการดำเนินการดำเนินนโยบาย (Output) ของระบบโดยเป็นเรื่องของความสามารถของระบบว่าจะผลักดันให้ระบบสังคมและระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้นำต้องการ ได้มากน้อยเพียงใด

3. การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เพื่อให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญในเฉพาะด้าน (Differentiation and Specialization) คือ ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วจำต้องจำแนกหน่วยงานออกไปตามความสามารถเฉพาะอย่าง มีความรับผิดชอบที่เป็นภาระเฉพาะเจาะจง ถือว่าเป็นการแบ่งแยกการทำงานไปตามความสามารถ แต่การแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ใช่ก่อให้เกิดความแตกแยกและเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีความร่วมมือกัน ประสานงานกันและมีความสอดคล้องต้องกันกับการรวมตัวกันในชาติ

สำหรับบทบาทของภาคธุรกิจในด้านต่าง ๆ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องตรงกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ แสวง รัตนมงคลมาส (2536: 10) ที่ประกอบไปด้วย บทบาทในอุดมคติ (ideal role) บทบาทที่เป็นจริง (actual role) บทบาทที่รับรู้ (perceived role) บทบาทที่คาดหวัง (expecting role) และบทบาทที่ถูกคาดหวัง (expected role) ซึ่งหมายความว่า บทบาทนั้นจะถูกกำหนดให้เป็นบทบาทในอุดมคติควบคู่ไปกับสถานภาพตามบทบาทที่เป็นจริงในสังคมหรือถูกกำหนดขึ้นใหม่โดยบทบาทที่คาดหวังและที่ถูกคาดหวังจากบุคคลอื่นที่เห็นว่าเป็นผู้ที่มิสถิภาพ มีความพร้อม มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่นั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วการที่จะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดก็ตาม ผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าใจในสถานะความรู้ความสามารถและความพร้อมของตนเองที่จะต้องไปยึดโยงกับตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างถูกต้องและให้มี

ประสิทธิภาพ แต่ในการศึกษาบทบาทของภาคธุรกิจใน 5 ประการครั้งนี้ซึ่งมีอยู่ 4 ประการที่ไม่สอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีบทบาทของ แสวง รัตนมงคลมาศ แต่อย่างใด โดยมีเพียงบทบาทเดียวคือ ด้านนโยบาย การวางแผน งานและโครงการในท้องถิ่น ที่สอดคล้องตรงกับแนวคิด คือ บทบาทที่รับรู้ (perceived role) หมายความว่า บริษัททําก็คงรู้อยู่แล้วว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบด้านใดและการประกอบธุรกิจของตนเองว่าควรเป็นอย่างไรต่อไป จึงเห็นว่าตนเองควรมีบทบาทด้านนโยบาย การวางแผน งานและ โครงการในท้องถิ่นในการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้

2.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น

สำหรับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของภาคธุรกิจต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นทั้ง 3 ประการ ประกอบไปด้วย

ประการที่ 1 ปัญหาความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์สอดคล้องตรงกับแนวคิดทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ของ สนิท สมักรการ (2533: 32) ที่ได้จัดแบ่งออกเป็น 4 ระบบ คือ ระบบอุปถัมภ์ในหมู่ญาติ ระบบอุปถัมภ์ในหมู่มิตรสหาย ระบบอุปถัมภ์ในองค์กรต่างๆ และระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ กล่าวได้ว่า การที่นักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในท้องถิ่นต่างมีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ซึ่งมีครบทั้ง 4 รูปแบบ คือ มีความเป็นญาติพี่น้องกันทางสายเลือด เช่น พี่ชายเป็นนักการเมืองท้องถิ่น น้องชายเป็นกรรมการบริษัทรับเหมาก่อสร้าง มีความเป็นเพื่อนที่มาจากคนพื้นที่ดั้งเดิม เช่น นักการเมืองท้องถิ่นกับกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวกับก่อสร้างกับกลุ่มธุรกิจโรงสีข้าว มีความเป็นสมาชิกองค์กรธุรกิจเดียวกัน เช่น สมาชิกหอการค้าจังหวัด สมาชิกสภาอุตสาหกรรมจังหวัด และกลุ่มที่มีอาชีพประกอบธุรกิจ เช่น ค้าวัสดุก่อสร้าง

ประการที่ 2 ปัญหาความขัดแย้งของนักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในท้องถิ่น กล่าวคือ การที่นักการเมืองท้องถิ่นกับภาคธุรกิจในท้องถิ่นมีความขัดแย้งกันรุนแรงถึงขั้นวางเพลิงสถานที่ราชการหรือฟ้องคดีศาลปกครองต่อกัน ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ของ แมดิสัน (Madison อ้างใน พลศักดิ์ จิร ไกรศิริ 2524: 167) ที่กล่าวว่า “การเกิดกลุ่ม (Faction) มีลักษณะเป็นธรรมชาติอันสืบเนื่องมาจากการที่มนุษย์มีความคิดที่ไม่สมบูรณ์” ทำให้ทัศนะของมนุษย์มีความแตกต่างทางผลประโยชน์ของต่างคนต่างก็มีเหตุผลในการดำเนินชีวิตของตน โดยมีพื้นฐานอยู่บนความรักตนเองเป็นสำคัญ และเมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันย่อมมีบางส่วนคล้ายกันและคล้อยตามกันรวมกันเป็นกลุ่มพวกและไปมีความขัดแย้งกับกลุ่มพวกอื่น ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มจึงเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะกลุ่มจะเกิดมาก็มาจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของบุคคลในสังคม ทางทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์ก็คือ การรวมตัวกันของ

บุคคลที่มีกิจกรรมและจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยที่แต่ละคนต้องการใช้กลุ่มของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์เฉพาะตน (self interest) กลุ่มจึงเกิดขึ้นมาเพื่อเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ด้านใดด้านหนึ่งเสมอตามที่ Arthur Bentley ได้กล่าวไว้ว่า “ไม่มีกลุ่มใดจะปราศจากผลประโยชน์”

ประการที่ 3 ปัญหาอุปสรรคความไม่พร้อมของภาคธุรกิจในพื้นที่ที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ การที่กรรมการบริษัทให้ความเห็นว่าไม่มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นเพราะไม่มีความรู้ประสบการณ์ทางด้านการเมืองการปกครองที่ดีและยังต้องมีการหาธุรกิจหลายอย่างที่จะละทิ้งไม่ได้ ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกับแนวคิดทฤษฎีบทบาทของ ฮาร์ดีและคอนเวย์ (Hardy & Conway, อ้างใน วราลี วิริยานันตะ 2547:

35) “บทบาท” คือ การแสดงออกโดยจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการทางสังคมเพราะถ้าการคาดหวังในบทบาทของทุกฝ่ายไม่ตรงกันย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นได้ ดังนั้น ผู้ที่สวมบทบาทจึงต้องตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ และการสวมบทบาททางสังคมที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความเข้าใจในบทบาทที่ต้องแสดงหรือการปฏิบัติจากประสบการณ์ของผู้ที่แสดงบทบาท ดังนั้น คำจำกัดความข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่า การแสดงบทบาทที่จะประสบผลสำเร็จได้แล้วนั้นบุคคลจำเป็นต้องมีพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ ความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยมและมีประสบการณ์ รวมถึงการกำหนดให้มีแรงจูงใจให้กับบุคคลประกอบกันไปด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

ตามหลักการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต้องให้ทุกภาคส่วนในท้องถิ่นได้แสดงบทบาทตามสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในกรณีการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะบทบาทของภาคธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น โดยศึกษาประชากรท้องถิ่นที่มีความผูกพันกันอยู่ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มกรรมการบริษัท กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มข้าราชการท้องถิ่น โดยที่ต่างก็ให้ความคิดเห็นที่ความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันบ้าง แต่บางประเด็นก็มีความขัดแย้งกันข้อมูลจากการศึกษาวิจัยที่ได้รับทำให้ต้องไปศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น จึงทำให้มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

เนื่องจากปัญหาการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นของภาคธุรกิจในท้องถิ่นมาจากการไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเพราะไม่ได้รับผลประโยชน์และการขาดจิตสำนึกในการปกครองตนเองสำหรับข้อเสนอแนะทั่วไป จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมยึดถือ

แนวทางการปฏิบัตินิยมที่เป็นรูปธรรมตามกฎหมายและระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน และส่วนที่เป็นเรื่องของการสร้างจิตสำนึกยึดถือแนวทางด้านธรรมาภิบาลนิยมที่เป็นนามธรรมตาม หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยมีรายละเอียดแต่ละแนวทางดังนี้

ในส่วนของแนวทางการปฏิบัตินิยมตามกฎหมายและระเบียบการบริหาร ราชการแผ่นดินเป็นการนำเสนอแนวทางให้ภาคธุรกิจในพื้นที่ ภาคการเมืองท้องถิ่นและภาค ราชการท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ นำไปพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม เนื่องจาก การศึกษาวิจัยยังพบว่ามีหลายสาเหตุที่เป็นปัญหาอุปสรรคแต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการให้ความ ร่วมมือต่อกันและนำไปปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน โดยมีเป้าหมายที่มุ่ง ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ มีรายละเอียดนำเสนอ ดังนี้

(1) ควรให้หน่วยงานภาครัฐ อาทิ สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อำเภอ จังหวัด และหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ โดยตรงหรือโดยอ้อมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง หรือตำบล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล กำหนดให้มีกฎหมายและระเบียบเพื่อรองรับในการสนับสนุนให้ภาคธุรกิจที่มีที่ตั้งอยู่ ในท้องถิ่นนั้นไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตาม ควรเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน งานและโครงการเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ร่วมกันกับทุกภาคส่วนในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาสังคม การเมือง และเศรษฐกิจท้องถิ่น

(2) ควรให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การ สนับสนุนและกำหนดรูปแบบวิธีการสร้างเครือข่ายให้ภาคธุรกิจเฉพาะแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน การแสดงบทบาทที่มีผลต่อการส่งเสริมเพื่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น เช่น กำหนดให้ภาคธุรกิจ ในท้องถิ่นเป็นศูนย์รวมการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมประชาธิปไตย ให้ที่ทำการของภาค ธุรกิจในพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ระบบการบริหารการเมืองการปกครองท้องถิ่น และให้เป็นศูนย์ กระจายข่าวการเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และ ต่างประเทศที่มีการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐ จำเป็นต้องมีการยกย่องเชิดชูเกียรติเพื่อสร้างผลสำคัญถึงผลแห่งการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจใน ท้องถิ่นที่สมัครใจในการส่งเสริมสนับสนุนต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น

(3) ควรให้หน่วยงานภาครัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กกต.) กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดมาตรการเพื่อ ป้องกันความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์และการทุจริตซื้อเสียงด้วยการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับคะแนน เสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้งต้องได้รับคะแนนเสียงจากประชากรในท้องถิ่นมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มี สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด โดยไม่นับคะแนนเสียงข้างมากเฉพาะผู้ที่ลงคะแนนเสียงในวันเลือกตั้งเท่านั้น

(4) โดยที่ภาคธุรกิจในห้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญมีหลายระดับชั้น ส่วนมากเป็นธุรกิจเจ้าของคนเดียวที่เรียกว่าบุคคลธรรมดา ที่จดทะเบียนถูกต้องมีจำนวนกว่า 7,000 รายและที่ไม่เข้าข่ายต้องจดทะเบียนมีอีกจำนวนมาก ส่วนธุรกิจที่เป็นห้างหุ้นส่วนบริษัทที่จดทะเบียนมีจำนวนมากกว่า 300 ราย แม้จะมีไม่มาก เนื่องจากจังหวัดอำนาจเจริญไม่อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรม หากภาครัฐและภาคธุรกิจให้ความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นก็จะสร้างสรรค์ให้การเมืองท้องถิ่นมีการพัฒนาขึ้นได้ ประชาชนในท้องถิ่นก็จะได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการคัดเลือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อเข้าไปพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่ประชาชนท้องถิ่นคาดหวังไว้

(5) ภาคธุรกิจในท้องถิ่นมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจ เช่น หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด ชมรมธุรกิจโรงแรม ชมรมธุรกิจท่องเที่ยว ชมรมธุรกิจธนาคาร ชมรมโรงสีข้าว และสโมสรต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่มีศักยภาพความพร้อมทุกด้าน ถือได้ว่าเป็นภาคส่วนหนึ่งของระบบการเมืองท้องถิ่นหากไม่ร่วมมือกันในการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าแล้วนั้นก็จะเกิดผลกระทบต่อการค้าการลงทุนของตนเองและการลงทุนจากภายนอกด้วย ดังนั้น องค์กรภาคธุรกิจในท้องถิ่นจึงควรที่จะกระตุ้นให้สมาชิกของตนเองเห็นความสำคัญถึงบทบาทของภาคธุรกิจในท้องถิ่นในการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้เจริญขึ้นเพราะทำให้ภาพรวมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจก็จะเจริญขึ้นตามไปด้วย

(6) กระทรวงมหาดไทยกำกับดูแลกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรสั่งการให้เห็นว่าภาคธุรกิจในท้องถิ่นเป็นภาคส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น ประกอบกับภาคธุรกิจในท้องถิ่นนิยมที่จะส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่สูงทั้งในประเทศและต่างประเทศและเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็จะให้มาควบคุมดูแลกิจการ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายในความรู้ที่เรียนมา นักธุรกิจในท้องถิ่นจะได้รับความชื่นชอบในฐานะเป็นผู้ที่มีฐานะดีกว่าภาคส่วนอื่นแต่นักธุรกิจในท้องถิ่นไม่ได้รับเกียรติยกย่องเชิดชูจากภาครัฐ หากภาครัฐเข้าใจถึงความรู้สึกที่ภาคธุรกิจในท้องถิ่นต้องการและสามารถสนองตอบได้แล้ว ก็จะทำให้ภาคธุรกิจในท้องถิ่นเต็มใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้

จากที่นำเสนอมาข้างต้นนั้นคงต้องเป็นหน้าที่ของภาครัฐส่วนท้องถิ่น ภาครัฐส่วนกลางที่ต้องให้ความสำคัญด้วยการกำหนดมาตรการเป็นกฎหมายและระเบียบวิธีการเพื่อรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ในขณะที่ภาคธุรกิจในท้องถิ่นก็ต้องให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นภาคเอกชนที่มีบทบาทต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญโดยตรง ซึ่งหากภาครัฐและภาคธุรกิจในท้องถิ่นสามารถสอดประสานกันได้ตามข้อเสนอแนะนี้แล้วก็น่าจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญได้อย่างดี

ในส่วนของแนวทางด้านหลักธรรมาภิบาลนิยมที่เป็นนามธรรมตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าการเมืองการปกครองท้องถิ่นของไทยนั้นไม่ได้รับการพัฒนาหรือมีการพัฒนาแต่ก็ไม่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกแต่อย่างใด ประเทศไทยแม้จะมีการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา 80 ปีก็ตาม แต่ก็มิได้พัฒนาไปตามอย่างประเทศที่เป็นระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด ตรงกันข้ามการเมืองการปกครองไทยในระดับชาติยังมีปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง เมื่อศึกษาภาพรวมของระบบการเมืองการปกครองไทยจะพบว่าการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นรากฐานที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการสนับสนุนการเมืองระดับชาติ ดังนั้น ถ้าต้องการให้การเมืองระดับชาติได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่เทียบได้กับนานาอารยประเทศที่เจริญแล้วนั้น จึงต้องกลับมาให้ความสำคัญต่อการเมืองระดับท้องถิ่นด้วยการให้ภาคธุรกิจท้องถิ่น ภาคการเมืองท้องถิ่นและภาคราชการท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญได้รับการเรียนรู้เข้าใจในการอยู่ร่วมสังคมท้องถิ่นเดียวกัน ตามหลักธรรมาภิบาลนิยมซึ่งหากเข้าใจถึงหลักการธรรมาภิบาลได้ถ่องแท้แล้ว ก็จะเข้าใจถึงการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้มีผลดีต่อการแสดงบทบาทในการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่น สำหรับหลักการธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วย 6 หลัก ดังนี้

(1) หลักนิติธรรม มีสาระสำคัญประกอบด้วย 7 หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายในเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีความผิด และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

(2) หลักคุณธรรม มีสาระสำคัญประกอบด้วย 3 หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ

(3) หลักความโปร่งใส มีสาระสำคัญประกอบด้วย 4 หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูล หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ และหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

(4) หลักการมีส่วนร่วม มีสาระสำคัญประกอบด้วย 4 ระดับ คือ ระดับการให้ข้อมูล ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน ระดับการวางแผนร่วมกันและการตัดสินใจ และระดับการพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วม

(5) หลักสำนึกรับผิดชอบ มีสาระสำคัญประกอบด้วย 6 กรณี คือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน การปฏิบัติอย่างมาประสิทธิภาพ การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง การมีแผนสำรอง และการติดตามการประเมินผลการทำงาน

(6) หลักความคุ้มค่า มีสาระสำคัญประกอบด้วยการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด หมายถึง การประหยัดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถในการแข่งขัน (รังสรรค์ ประเสริฐศรี 2554: 46-48)

การนำเสนอแนวคิดหลักการธรรมาภิบาลประกอบข้อเสนอแนะนั้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าแม้จะเป็นเพียงแนวคิดที่เป็น นามธรรม ก็ตามแต่ทั้ง 6 หลักการมีความเกี่ยวข้องและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ภาคธุรกิจท้องถิ่น ภาคการเมืองท้องถิ่น และภาคราชการท้องถิ่น หากเรียนรู้เข้าใจและเข้าถึงยอมรับปฏิบัติตามหลักการธรรมาภิบาลแล้ว การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญก็จะดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีไปการเมืองระดับชาติอีกด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบทบาทของภาคธุรกิจในท้องถิ่น ด้วยการกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างเป็นธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดและประเภทเจ้าของธุรกิจที่เป็นบุคคลธรรมดา (เจ้าของคนเดียว) ในจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงบทบาทของแต่ประเภทธุรกิจที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญในหลายด้าน ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษามีความละเอียดสมบูรณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรสำรวจข้อมูลพื้นฐานและภูมิหลังของนักธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่านักธุรกิจในจังหวัดอำนาจเจริญในรุ่นต่อ ๆ ไปจะมีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญในวิธีการอย่างไรเพียงใด

3.2.3 ควรให้มีการศึกษาวิจัยไปในประเด็นการคอร์ปชั่นเชิงนโยบายหรือการมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับนักการเมืองท้องถิ่นหรือการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มธุรกิจที่เป็นบริวารพวกพ้องหรือการกระทำที่ไปสนับสนุนให้มีการทุจริตการเลือกตั้งท้องถิ่น

3.2.4 ควรให้มีการศึกษาวิจัยภาคธุรกิจในท้องถิ่นตั้งแต่ประเภทเจ้าของธุรกิจที่เป็นบุคคลธรรมดา(เจ้าของคนเดียว) ห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดในด้านความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างกันซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และเป็นการรักษาอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น

3.2.5 ควรให้มีการศึกษาวิจัยด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของภาคธุรกิจทุกประเภทในจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อจะได้รับข้อมูลหลายด้านและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทของภาคธุรกิจในท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นทุกรูปแบบ